

№ 3
Тексты

Nē uj ēr̥y (окончание см. № 1)	1
elmχolas minam uj ēr̥y	5
χum lilite w.ō.utən ney̥ltawəs (pɔtər)	31
✓ kaltas̥ ēr̥y kāstən ēr̥y	D.Г. 35
- witxɔn ēr̥y kāstən ēr̥y	47
✓ ɔtər p̥iy̥ kastən ēr̥y	57
- pastər māχum kāstən ēr̥y	67
mir-sussne-χum kastən ēr̥y	79
- polym tɔr̥um kāstən ēr̥y	89
- Tēk ɔtər kastən ēr̥y	95
- lūn̥ n'ōrəm nē kāstən er̥y	103
- jip̥iy̥ ɔjka kāstən ēr̥y	111
uj ēr̥y (w̥tən̥ tūn̥)	115
p̥yrlaxtən wārmal (pɔtər)	133
saχəl māχum (pɔtər)	143
tār̥y̥ ēn̥y̥ kāstən ēr̥y	149
[p. 0]	
ńila katüp japəl (kastən ēr̥y)	157
wəl' tɔr̥um p̥iy̥ ɔjka uj ēr̥y	165
kapjan (pɔtər)	181
Mīr saς ne χum takwinate kasał puwt	191
wərt-čln̥-ɔjka χansaŋ luwən̥ χum ⁿ n'auiławə	195

Записано от Мих Александрович[а] | Alpin. Lőrəm-ūs (летн. Lőski p.) | 70 с лиш лет.

Русского яз. не знает | Зырянского не знает. Остяцкий плохо. | Сказки он не запоминал, но всегда | обращал внимание на песни | знает весь комплекс песен медведьего | праздник.[а] | por родн kapjan (jør kolən̥ χun̥) |

[p. 0 оборот.]

продолжение см. тетрадь № 1 |

Sçurris ta {puwuŋkwə} n'auiłytite |
 sçurris ta-k sisi ta kwalapi |
 lēyete puwumtawəs |
 lēye supiy tol{m}tatəs |
 lēye tač kātet χul'təs |
 lēyetal jine jiwət χaln {ta} s altapəs |
 l'am jiwət χaln ta s altapəs |
 ɔsta jomuŋkwə pats |
 wor pil χənti, wor pil χəlil ta {jomuŋkwə pats} |
 elmχolas pinum jaŋkən̥ χəln̥ χənti |
 χūrum jiu urtum sajnəl |
 konəl muwəltite |
 worn telum wor lōpta χənti |
 elmχolas pinum turtep tāylən̥ |
 somjaχ χənti |
 χūrum jiu urtum sajnəl |

konəl joŋχite |

[p. 1]

kit uj ɔsit̪y jēmti |
χurum uj ɔsit̪y jemti |
wor lōpta wārti |
χūr[θ]üm uj ɔsit̪y jemti |
kit uj ɔsit̪y jēmti |
(an sçurris ton leyesup ti) |
łe lāwi: |
- sçurris, sōl' ti n'ajt ti ɔlməŋ! |
N.J. ās e χar[ə] lāyəl χars taküs wāri |
uj lāyəl χars taküs wāri |
sēry worn jōmi |
mory worn jōmi¹ |
χar n'čl χa[m]ntal pal' n s aχəl χōnti |
uj n'čl χantal pal' s aχəL χōnti |
mā sirpa siriŋ kol tuş wāri |
mā pērpa pērəŋ² kol tuş wāri |
tal χujne pum pīt'i wāri |
n'urum uj puŋke tūli |
mā sirpa siriŋ kolen |
n'arum uj sayəŋ puŋke tūli |
M. Alpin |

[p. 3]

Elmχolas mi{n}am uj ēry |
~~Sawapap ēkwa man' tāyəl apan porat n'awram |~~
χul'təs. ās e {ɔjkate} sərumpatəs. s an'em janmaltawəs. |
kolett jali matarəl tittawə+ |
tenete χalt manə m jomas pul lomt+ |
passan ta puňtmi n'awrame mayəs. |
juuŋ joxti n'awramen ta myte+ |
Ekwaiy ɔjkaļy ɔlsıy |
n'awram ɔs iy |
ɔjkate sərumpats |
n'awram s ane palt χul'əs |
tox ta janmaltite |
sawalap ēkwa kolett joli |
jomasnuš pul lomt |
passan ta puňtmi. |
juuŋ joxti n'awramen ta myte |
kolett joli, matər waj sup wowi |
n'awram ken's sup ta āti |
n'awram se'n's sup χōnti |
n'awram saj sup χōnti |

[p. 5]

¹ ujn'čl at lāpi

² pēr продольные брусья над pal | sir продольные жерди на крыше лежащие на стропилах.

ta āti |
tox janmaltaste ēr̄y ɔ̄l sāul sawət |
ta janmaltaste |
mojt ɔ̄l sāul sawət |
ta janmaltaste³ |
akw mat ertn |
kerəŋ pakw sam janit koll kiwert |
jonyən jānit̄y tox jemtəs |
tox jonyimate ak̄ matertn |
sane nupəl lāwi: |
- ānum kon tarataleln |
am kon-jonyevm |
sam lāwi: |
- el-ul minen |
er̄y ɔ̄l mojt ɔ̄l saūl janmaltaslm |
kātən waytal, lāylən waytal |
χoti mat luwən sakwatawə |
paūl saū n'aawramən |
n'ɔ̄l'en sakwatawə |
el ul minen! |

[p. 7]

‡ kon ta taratawəs |
āwi suntet ta jonyi |
jonyəs, jonyəs, juū ta **s** altəs |
n'ɔ̄xs saxi uj saxi' pōtit̄ janmaltawə |
χəlitən os χətalas |
os kon worataŋkwə pats |
sane os akw tox lāwi |
- el ul minen |
katən waytal, laylən waytal |
paūl saū n'aawramən palt ul minen. |
er̄y luqəŋ χət sakwatawə |
er̄y n'ɔ̄l'en χət sakwatawə |
kon ta taratawəs |
āwi suntet jonyasi |
akw mat ertn paūl oul nupəl χūntəli |
paūl saū n'aawram jonyənenəl sūti |
tuū ta mini |
tūlit pum sajt mini |
tūlit nir sajt mini |

[p. 9]

tox minas |
sam[əŋ]e pisəŋ χumⁿ kasalwawəs |
{pal'e sujiŋ χumⁿ χ[u]untamlawəs} |
tuū sunsen; lāwi; |
oūləŋ paūl oult **jānm̄** |
sawalap ēkwa janmaltin piyris |
jčəŋ mōs n[ē]e ēkwa janmaltam piyris⁴ |

³ sawalim janmaltaste, saka sawals

⁴ jčəŋ mōs ne **s** anēn janmaltawəs |
χōjvəŋ mōs ne **s** anēn ..... |

n'čul'e jan̄ymam, |
luwe jan̄ymam. |
paúl saú ūs saú |
taŋχ sakw luú sakú |
pukiris uú jan̄ymam |
tulit n'ir sajt joxtum |
tulit pum sajt joxtum |
tɔχum lāwi: |
- Ul uteris len, {l'apan} wos juw |
maj ārly jonyeñ jurt |
wos juw! |
l'apa wowwəs, |
l'apa jis |
paúl saú n'awram χaln |

[p. 11]

[p. 13]

sāniŋ tēp tēy |
man āniŋ tēp tēy |
s an'e nupəl lāwi |
- am əs kon kwaleym. |
s an'e lawi: |
- kon-kwalevn, el ul minen |
kātn waytal. laylən waytal |
kon-kwāls əuləñ paúl əule nupəl χūnteli |
u əuləñ ūs əule nupəl χūnteli |
us saú, saú n'awram sōrəñ suj sułti |
paúl saú saú n'awram sōrəñ suj sułti |
tūlit pum sajt mini |
tūlit nir sajt mini |
paúl saú saú n'awram |
n'al jontaŋ n'all jonyeyt |
jɔut jontaŋ jɔutəl jonyeyt |
same pɔsəñ χumⁿ kasalawə |
pali suñiŋ χumⁿ χūntamlawə |
tūlit n'ir sajt tau kos mini |
tūlit pum sajt tau kos mini |

[p. 15]

tuú sunsen lawi: |
əuləñ paúl əul |
jɔxəñ mɔs nē ēkwān |
janmaltan luw saŋkw, taŋχ⁵ sakw pukiris uu |
tūlit n'ir sajt joxtum |
tūlit pum sajt joxtum |
tɔw^ø lāwi: |
- ut uteris en, wos juu |
{mayinaú} arly jonyen jurt. |
l'apa wowsanəl |
n'all jonyeyt |

⁵ tāŋχ_w - χul tāŋχ_w ребра и остистая отросли роб

jou̯təl jonye̯t |
təχ jonyimanəl |
pa̯l sa̯u̯ sa̯u̯ n'a̯wram |
a̯ ojuŋkwə patsət |
sisi χajtey̯t |
akwa̯y a-na-na |
akwa̯y a-na-na |
ta̯u̯ ta̯u̯ toz ujas |
nas ti l'ūl'i |

[p. 17]

nɔm̩si: manara̯nəl χum̩l'e jēmtəs? |
tət l'ūl'imate, takwi nupəl χōnti |
n'urum uj n'ilə an's ar puŋk |
χun't ne̯ylumt! |
ta̯jtetəl ju̯u̯ jōmi |
kērə̯ŋ pakw sam janit koln |
ju̯w s̩ alti |
j̩ç̩ə̯ŋ {mɔ̯s̩ ne̯} ə̯s̩ ne̯ s̩ an'e |
χōj̩rə̯ŋ mɔ̯s̩ ne̯, s̩ an'e ɔ̯s̩ ne̯ |
nɔχs̩ saxi, uj saxi pōti kiwərn |
jol χūj̩s̩ |
χ̩lit nɔ̯χ kwāls |
χujuŋkwə χun' wēriti, |
ɔ̯luŋkwə χun' wēriti |
tam̩l'e pūŋkən telwəs |
ɔ̯s kon kwāls |
s̩ an'e at kit̩ylas |
s̩ an'e lāwi |
- manriy təχ mine̯ən, tētal? |
s̩ōp at potərtas |

[p. 19]

n'ēlm at potərtas. |
k̩ən kērə̯ŋ sam pakw sam janit kol |
koni pal̩n kwāls |
ɔ̯ul̩ə̯ŋ pa̯l nupəl χūnteli |
pa̯l sa̯u̯, sa̯u̯ n'a̯wram |
s[ə̯]orə̯ŋ suj su̯ti |
ūs sa̯u̯ sa̯u̯ n'a̯wram |
jōnyənenəl su̯ti⁶ |
ɔ̯s tu̯u̯ mini |
pa̯l sa̯u̯ sa̯u̯ n'a̯wramⁿ kasalawəs |
l'apa-wəwwəs |
{ç̩l̩ə̯ŋ pa̯l ɔ̯ult} |
j̩ç̩ə̯ŋ mɔ̯s̩ ne̯ ēkwa janmaltam |
s̩en̩y lōltal⁷ |
taplak lōltal |
janmaltam pi̯ris u̯u̯ |
ɔ̯s ta ju̯u̯ |
χ̩tjut pi̯y salit̩y ɔ̯li |

⁶ ayi s̩orə̯ŋ suj su̯ti | pi̯y s̩orə̯ŋ suj su̯ti |

⁷ lōlta - заплат

χətjut āvi salit̄y ɔli |
- Ul үtəris en, wos juw ! |
maynaun arıy jonyən jurt! |

[p. 21]

l'apa wowwəs |
paʊl saʊ saʊ n'aʊram χalⁿ |
ta tel̄vtoxtas |
tɔχ jónyimanəl |
paʊl saʊ saʊ n'aʊram |
ɔs ojuŋkwə patsət |
χotal' χajtne n'awram |
tuwl'e χajti |
tuw̄ tōsujbs⁸ nas ti l'u'l'i |
nóməlmatsə |
manaraⁿəl taml'e jemtəs? |
takwi alpite nupəl χōnti |
wort ɔlnə ɔjka p̄u |
saxi^j punn |
χun't tēlima |
puŋke nupəl χōnti, |
wort ɔlnə ɔjka |
kit āŋkwal |
χun't neŋlumiy |
kos χuml'e l'ūl's |

[p. 23]

nom^asi: |
jɔχəŋ mɔs ne, |
s an'um ɔs ne |
kērəŋ pak_w sam jānit koln |
χun' lāpeym |
sisiŋ paʊl sis nupəl |
ta minas |
akw mat ertt juwl'e χunteli |
jɔχəŋ mɔs ne s an'e |
l'un's im jinite suiti |
ānum χotal' χūl'ilən |
ānum χɔŋχan rēyəltam |
rēyəŋ kln χūl'ilən |
eriy ɔul saʊl janmaltas{l}um |
passa pal pūll janmaltashum |
ānum χɔtal' χūl'ilən! |
juw̄ jɔŋχs i |
s akwəŋ māylup s anm-kā^a ɔlsən
ti juw̄ jɔŋχnuwum |

[p. 25]

passa janit̄y |
n'ara janit̄y |
tit ti manjytanūlum |
- Ta jānit̄y wāren jomas wāren |

⁸ tōsujbs - rox̄təs

juu̯ jčŋxsen. |
sōpən an'iyləvum |
pajtən an'iyləvum |
- sakwəŋ maylup s an'um mayəs |
ta jčŋxwsevum |
{juu̯} jčŋxwəs, s an'e palt |
s a p[ā]ajte ān'iylawə |
sōpe ān'iylawə |
sōrniŋ əln ēntapəl ēntapaste |
sōrniŋ əln tul'al mayəste |
pajt paŋke χōltəs } } |
sōp paŋke χōltəs } } |
{an'iylan | lātəŋ} |
an'iyləste sōpe aniylas |
pajt an'iylas |
ta n'ōumətas (minas) |
l'ōŋxe pērnal ta s urtəste |

[p. 27]

s an'e nupəl lāwi |
- am ti jał s urtum |
jalpəŋ s urtmil ultta ke juwən |
kos ke pəl s akw māylup s an'um |
n'ara touł' jānittiy |
t passa touł' jānittiy⁹ |
ti wārilum. |
ta minas |
1x.35 | M. Alpin |

[p. 29]

χum lilite χəntnəl wort-ōlne őjka |
wōŋxat tot ta neiylas. |

χənt joxtəs paūln. akw χum χottal' kəl | paūl koni paln patəs. ɔjiŋkwə pats. | Ta ɔji manax wōr χul'ti, manax mā χul'ti, | tā mini. toχ minimate, ɔjimate akw mat | ērtⁿ sunsīte wort-ōlnə-őjka wōnxa, noməl- | matas. χət ti sərūm, aku̯ ti sərūm! | wort-ōlnə-őjka wōŋxan wos s altnūwum. | miname mus wōŋxan ta s altəs. an' maj, | juw s altmete wort-ōlnə-őjka kiwərt őli. | juu̯ s altəs, puqumtawəs, wōŋxa pattn | s eltumtawəs (lajwəs). takwi lās χatas | konal'. konal' l'al't üntəs, wort-ōlnə-őjka. | Sunsite, ta χəl't kántmalta:χtas, ti s konal' | ti s opitaxtas, ta kwälapi tá kwälapi. | aku̯ mat ērtⁿ konn matər suj suməlas. | ta wōŋxa āwitenəl kon ta tāχas. konn matər | wāri, tá wari. χəsa man wāt'i wārs, | akw mat ērtⁿ. juw ti s altəs. juu̯ s altəs | tí mowali, tá mowali. aŋkwalaye akwały | juwl'e pinmaye. ta kēməl s aŋətum |

[p. 31]

tí mówali, ta mówali. |
ta noməsi: anum ta χəs χottal' ti totite. | ta őlejy. noməsi: simūm ta kēm ētyalawə. | katta pale tawēn takteste. matərly takteste, | taq̄ χun' wayte. taq̄ sōpen pōniytaste. tail | ta n'člantajkwə patest. n'člantaste, n'član- | taste, χət ti wiste. χūnlite sime ta kēm | potəs, χūntli wojt sime wojt χ[ʃ]yji. Ta | őlejy, = məs őlejy, őlejy, katla pale ɔs | ti taktite, taq̄ sōpēn. aku̯ mat ertⁿ tɔχ | őlimatēn kon kwalujkwə ti patəs. | Taq̄ kon kwalujkwə. patəs, man'si ɔs | kon ta kwal^{ps}. sas kon kwals^{iy}. | kon kwalmēnt mā tujimaŋkwə ti patum | tuwl kittiy ta minas^{iy}. tāl akwat | t χūjas^{iy}. kittiy ta minas^{iy}, an' ta | őlejy, an' ta s un'e^{iy} |

⁹ wort őlne | őjka ēntape | (жилы вырезанны | с поясницы) | ēkwan wātuŋkwə | at rɔwi |

[p. 33]
Kaltaș ēriy |

asnəl kastawə őlne māte tūr wātn |
akw titnəl tēlum sāt χāl' |
sāt χāl' titēt |
an'təŋ uj¹⁰ jiręj kan |
təχəŋ uj jiręj kan |
tət ta ɔn's i |
an'təŋ uj jiręj kane pōχat |
liliŋ sörni ɔ̄umaŋ kol kiwrēt |
wowta jarmak s un'iŋ pit'i kiwrēt |
wowta nuj s un'iŋ pit'i kiwrēt |
unli |
təχ unlimate χətal' őlne naij sāt sam |
χūri ɔ̄ulax saylam¹¹ pall χūntalali¹² |
χətal' őlne naij sāt sam |
χūri¹³ saňki saylam pall χūntalali |
təχ őlimate sawəŋ saxip saꝝ kōn'arēn |
pojkawe, l'un's awe |
χūrum urpa sorniŋ jiw |
nətəŋ āyi sāt s orχəl s orχəlti |

[p. 35]

nətəŋ pīy sāt s orχəl s orχəlti |
wowta jarmak s an'iŋ pit'iteⁿəl kwāli |
liliŋ sorni ɔ̄umaŋ kol sāmēn jōmi |
sāt p tūmanup sorniŋ laras |
at tul'ap tul'aŋ kātəl pūnsit^e |
sorniŋ kemplip jalpiŋ tāyle |
n'č̄xa{θ}ŋ waŋən num palən |
χōptite¹⁴ |
ne^wlan χətal sorniŋ sāvə num paln |
lomtəŋ kērpa jomas tōr pini |
at tul'ap tul'aŋ layəl masiayę¹⁵ |
sorniŋ amnap kit n'āra masiayę |
liliŋ sorniŋ ɔ̄uməŋ kol koni paln |
kwāli |
sāt luꝝ s altum kolⁿ jōmi |
pēs e{-}ke χansaq uj puwi |

¹⁰ an'təŋ uj, təχəŋ uj - jir

¹¹ saylam - sujin

¹² ő

¹³ χūri - چۈركىيىن робкий

¹⁴ χōptite - māsite

n'arme-ke χansaŋ uj puwi |
s liliŋ sorni ɔ̄umaŋ kól awin {wantite} |
sórnij lōspa¹⁶ lōsəŋ s ermatəl |
pinite |

[p. 37]

sisiŋ uj num paln |
etpəs jał χansaŋ jalpiŋ īnar |
sisiŋ {uj} sisŋ tāramti |
χ̄tal χansaŋ jalpəŋ īnar |
sisiŋ uj sisŋ nōrti |
sisiŋ uj sisŋ isi |
sorniŋ lunt jomas xuril isi |
at tul'ap tulvəŋ kātəl pūwi |
sórnij lōspa jalpiŋ s ērmat puwi |
akw pal ɔ̄lne |
at tul'ap tul'vəŋ kātəl pūwi |
sāt urp^v jalipŋ xōmsə i puwi |
χ̄ pes e pal-ke χansaŋ uj |
n'arme pal-ke χansaŋ uj |
sāt urp^v jalipŋ xōmspl ɔ̄xuptite |
minne tul l'ulitŋ laplawə |
χajtne tul l'ulitŋ laplawə |
ti māt toǔləŋ sāt unt̄tum kol {wormaltawəs}¹⁷ |
lāyləŋ sāt unt̄tum kol |
wormaltawəs |

[p. 39]

layləŋ sāt unt̄tum kol sisŋ |
pes e pal χansaŋ uj |
tuŋ r[θ]ətmaltite |
toǔləŋ ʃ̄ sāt unt̄tum kōl^h |
juŋ s alti |
sāwəŋ saχəp saŋ kon'arēn |
{sāwəŋ l'un's əl} l'un's awe¹⁸ |
sawəŋ n'arap saŋ kon'arēn |
{sawəŋ pojkəl pojkawə} |
l'un's awe |
ēte l'un's awe |
χ̄tale l'un's awe |
nottal χum ke ətəl ɔ̄ls |
notəl l'āyite |
nottal nē ke ɔ̄ls |
notəl l'āyite χūl'ite |
woruj sōttal χum ke ɔ̄ls |
sōtəl l'āyite |
wit χul sōttal χum ke ɔ̄ls |
wit χul sōtəl χul'ite |
sawəŋ saχəp saŋ kon'arēn |

[p. 41]

¹⁶ lōs - карабинчик, **вертлик**

¹⁷ tōǔləŋ sāt lāyləŋ sāt (puriŋ) untum (atχatne) kól

¹⁸ sāwəŋ - nusa

an'iylawə, sipyawə |
 sawəŋ n'ārap saw konarēn |
 an'iylawə, sipyawə |
 lawevt. |
 jisəŋ āyi, kētne kaltas **s** an'uŋ |
 jɔχtalasən |
 þ maltip wōt rēyel jɔχtalasən¹⁹ |
 þ manawn jisəŋ āyi rēv wos |
 χūl'sən |
 jisəŋ p̄y rēv wos |
 χūl'sən |
 kolkann jōχne sāt **s** as jōnχi |
 [ɬ]toʊləŋ sāt **s** altum kol^{nəl} kon kwāli |
 p̄s e pal χansaŋ uj sisŋ tāli |
 n'arme pal χansaŋ uj sisŋ tāli |
 sāt urp^o jalpiŋ χom**s** al roχtuptite |
 minne tul χalen laplawə |
 χajtne tul χalen laplawə |
 wōjkan witup tepən ās kōt'l't |
 sorniŋ witup jalpiŋ tūr wātat |

[p. 43]

akw titnəl tēlum |
 sorniŋ sāt χāl' p̄oχet |
 liliŋ sorni ɔ̄ymaŋ kōlⁿ |
s āltite |
 wowtn jarmak **s** uńiŋ pit'in ūnti |
 wowtn nuj **s** unij pit'in ūnti. |
 sāt urp^o jalp[i]əŋ jiŋ |
 notəŋ āyi sāt **s** ɔ̄rχəl **s** ɔ̄rχəlti |
 χət urp^o jalpəŋ jiŋ |
 notəŋ p̄y sāt **s** ɔ̄rχəl sɔ̄rχəlti |
 M. Alpin |

[p. 45]
wit χɔ̄n eriŋ |

1	N.T. a s ēn taratawəs. tēpəŋ ās kōtlēn taratawəs χuləŋ ās kōtlēn taratawəs wit sirp ^o sirəŋ kōl ⁿ sātwəs ²⁰
5	wit pērp ^o pērəŋ kōl ⁿ sātwəs wit sirp ^o sirəŋ kōlt ūnli wit pērp ^o pērəŋ kōlt ūnli n'c̄ləŋ χul tārati taχəŋ χul tāra:ti
10	toχ ūlimate xuri saŋki saylam pal'l χuntamlaste xuri ɔ̄ulaχ saylam pal'l χuntamlaste χətal' ūlne āyin pāult āyi n'c̄həl' kān' s əs
15	p̄y n'c̄həl' kan' s əs

¹⁹ maltip wōt χəl't

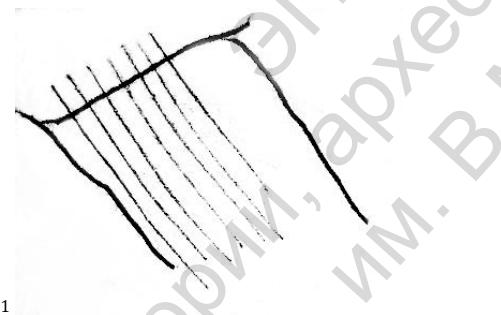
²⁰ sātwəs - lāwwəs

χotal' ēlne pīyəŋ pāylt |
pīy n'cūel kan's es |
n'cūeləŋ χol at jōxti (jōxti) |
taχəŋ χul at joxti |

[p. 47]

- 20 liliŋ sorni ɔ̄mwaŋ kol sāmēt |
wit ku>l' jomas χūri ɔn's i |
wit ku>l' jomas χūrite masi |
liliŋ sorni ɔ̄mwaŋ kol koni palⁿ ²¹|
wit ku>l' jomas χūril ta kwāli ²²|
25 tēpəŋ ās sāt wōl²³ |
wit ku>l' jomas χūril ta mini |
tēpəŋ ās sunt[✉]n jōxti |
χuləŋ ās suntn jōxti²⁴ |
ajās tūr χālew ās χālew ūjkan |
30 kēr sirpō siriŋ ārpil |
lap wārima |
ker untpa unəŋ ārpil |
lap wārima |
n'cūeləŋ χul tuŋ jārmun |
35 tāχəŋ χul tuŋ jārmun |
kēr sirpa sirəŋ ārpi |
wil ku>l' {jomas} χaril ta sakwatite |
kēr ūnpa ūnəŋ ārpi |
nit ku>l' χuril ta sakwatite |

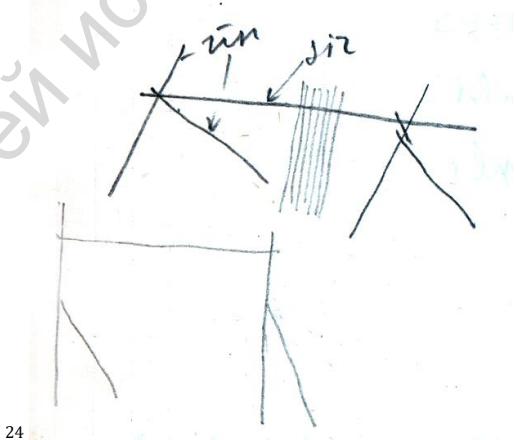
[p. 49]

²¹

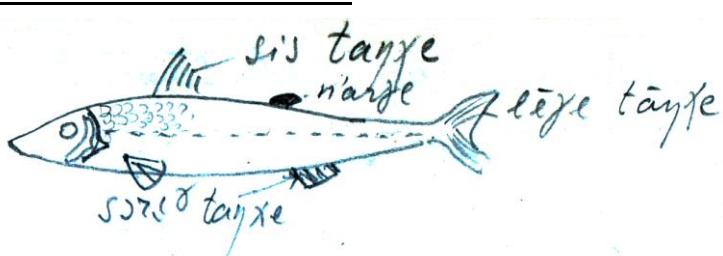
²² wit kul' wit jūr sōŋ ɔnəs i

²³ sayla sir ɔntsəl ali | paln ta tuš tawə.

²⁴

40	tāχəŋ χul tāra:ti ²⁵ n'čləŋ χul tāra:ti χotal' őlne ɔ̄ue ²⁶ minam sāt jā χotal' őlne nule minam sāt ja n'čləŋ χule tāratite {tāχəŋ χule tāratite}
45	χotal' őlne nule minam χōt jā {χotal' őlne ɔ̄ue minam χōt ja} n'čləŋ χule tāratite {tāχəŋ χule taratite}
50	āyəŋ paul-k őls āyì n'čūl' ke kan's iyle pìy n'čūl' ke kan's iylas n'čləŋ s un'iŋ ārt wārs χotal' őlne nule minam sāt ja tāχəŋ χule s un'iŋ ārt wārs
55	āyəŋ paul-k' őls pìyəŋ paul-k' őls n'čləŋ χule tāratawəs tāχəŋ χule tāratawəs pìy n'čləŋ χul s un'iŋ ārte wārs
60	tāχəŋ χul s un'iŋ ārte wārs pìye n'čūl' c̄ismas āyì n'čūl' c̄ismas
	[p. 51]
65	χōt ti jā n'čləŋ χulən at ke tčūluwəs tāχəŋ χulən at ke tčūluwəs man' wal's am {ke} jorl̄yrepym (jor<u ^w peym) man' tāχpa tāχəŋ χul saw muli ela wos e ȳjm̄yti χ̄tti nule minam nuləŋ jā
70	at ke tčūluwəs janl̄y wal's əm ke jor<u ^w meym janl̄y n'člpa n'čləŋ χul ela wos ȳjm̄yti
75	χotal' őlne lunt {sax} mesχəŋ saꝝ jā n'čləŋ χul s un'il ūnlawə χotal' őlne was sax mesχəŋ saw jā tāχəŋ χul s un'il ūnlawə n'čləŋ χul s un'il ūnlawə χotal' őlne sawəŋ saꝝəp saꝝ kōn'aren

80 χotal' ēlne sawəŋ n'arap sau kón'aren |
wójkan witup sāt as kótlen ləweyt {lawıawesən} |
{wojkan witup sat as kótlen} |
N.T. ās en satıglawəsən |

[p. 53]

85 n'cłəŋ χul taratasən |
taχəŋ χul taratasən |
āyi s un'il ūnleŋ |
pìy s un'il ūnleŋ |
āyi sɔrìy lōs tìylas |
pìy sɔrìy lōstiylas²⁷ |
2 XI 35 ---- M. Alpin Ləpəm ūs |

[p. 55]
ōtər pìy |

wójkan witup tēpəŋ ās |
wójkan witup xūləŋ ās kótł't |
χojtne luŋ l'uł'iŋ {ūsət} ɔli²⁸ |
mine luŋ sorniŋ ūs[θ]t kótł't ɔli |
liliŋ sorni ɔxuməŋ kól kiwərt |
liliŋ sorni χaxməŋ kól kiwərt |
sórniŋ lāylup pasant ūnli |
sāt lōmtup jalpəŋ nēpak lōwinti |
tɔχ lōwintanet xalt |
χuri s anki saylam pal'l xūntamli |
χuri ɔulač saylam pal'l xūntamli |
ta sāmt sawəŋ sāxəp kón'aranen |
n'elm ūləŋ pójkal pójkawə |
¤ sāwəŋ n'ārap xūrūm kón'arane |
n'elm sāwəŋ lātyəl pójkawə |
sōp sāwəŋ pójkal pójkawə |
tūr sorni ɔxuməŋ nomte pati |
ās sorni ɔxuməŋ nomte xūl'iqli |
sā[þ]t lōptup sorniŋ nēpak |
pantite |

[p. 57]

sāt lōmtup jalpəŋ nēpak |
pantite |
sórniŋ lāylup pasanəl kwāli |
sornəŋ pārtup pārtəŋ kol kann |
wa!yli. |
liliŋ sorni ɔxuməŋ kól |
sāməŋ kol sāmēn jōmi |
sāt tu{w}manup sa jalpən lāras |
at tul'op tul'øj kātəl punsite |
liliŋ sorni ɔxuməŋ tāyle wìy |
n'čxsaŋ waŋən num paln xōptite |
¤ ujøjø waŋən num paln māsite |
neýylan xōtəl sālyəŋ puŋk |
num paln, liliŋ sorni ɔxuməŋ |

²⁷ sime pçjtəs насытился

²⁸ l'uł'iŋ māt ūlne ūs

kente pini |
at tul'ɒp tul'ɒŋ lāyəlⁿ |
sorniŋ amnap kit sōpak |
masijaye |
liliŋ sorni ɔ̄umaj kol |
koni paln kwāli |

[p. 59]

sāt luŋ s altum kolⁿ jōmi²⁹ 30|
pane ke sorniŋ uje puwi |
pune ke jalpiŋ uje puwi |
liliŋ s orni ɔ̄umaj kol awin |
wantite |
sorniŋ lōsüp lōspəŋ s ērmat |
pinite |
sisiŋ ētpəs χansaŋ jalpəŋ īnar |
sisəŋ uj sisən nōrti |
χātəl χansaŋ jalpəŋ īnar |
sisəŋ uj sisŋ nōrti |
liliŋ sorni ɔ̄uməŋ kolⁿ s ālti |
aku lāylüp sāt s arka aji³¹|
kon ta kwāli |
pune jalpəŋ uje sisŋ |
pune sorniŋ uje sisŋ {sornu} |
sorniŋ siraj suwəŋ katəl |
sorniŋ lunt χuril |
luwe sisŋ isi |
akw pal kātəl |

[p. 61]

sorni lōspa lōsəŋ s ērmat puwi |
akw pal kātētəl |
sāt urp^a jalpəŋ χāmsən puwi |
pune ke jalpəŋ uje rōxtuptite |
pune ke sorniŋ uje rōxtuptite |
minne tul χāln laplawə |
χajtne tul χāln laplawə |
ti māt tōuləŋ sat ūntum kōl sisŋ |
lāyləŋ sāt ūntum kōl sisŋ pati |
tōuləŋ sāt ūntum kōlⁿ s ālti |
lāyləŋ sāt ūntum kōlⁿ s ālti |
χātal jōŋne sāt s ys jōŋxite |
sawəŋ saχip saw kōn'arēn āniylawə |
sawəŋ n'arap saw kōn'arēn āniylawə |
tōuləŋ sāt ūntum kōl |
lāyləŋ sāt ūntum kōl |
koni paln ta kwāli |
sisiŋ kōl sisen jōmi |
sorniŋ lunt χuril |

²⁹ Kaz. cyff. ki posses. | в комбинации с | другими {поссеси} суфф. в | значени -iŋ | ꙗ ſampl=la=ki | со взмахом | два посесс. суфф. la=ki | Steinitz |

³⁰ minnēte | kwe ~ ke | kōl kwe ē | kōt kētē

³¹ sāt s os pintlite, sāt sōs aji

sörniŋ punp^a jalpən uje sisŋ |
ta tāli |

[p. 63]

sāt urpa jalpəŋ xɔm^s il |
ta rɔxtuptite. |
xajtne tul χaln laplawə |
minne tul χaln laplawə |
wojkan witüp sāt ās kōtlēn |
xajtne luw l'ul'in usēn jɔxti |
liliŋ sörni ɔ̄umvəŋ kólⁿ s ālti |
liliŋ sörni χāχməŋ kólⁿ s alti |
sörniŋ lāylüp lāyləŋ pasann ūnti. |
sāt lōmptüp jalpəŋ nēpak pūnsi |
ēte lōwinti |
χ̄tale lowinti. |
M. Alpin |

ɔtər ūsət āst ɔn's awə |

[p. 65]

pastər māxum |
sɔrɔxt^d tōləx māxum ērīy |
a^s aneln numəl taratawesət |
mōt mōt mān ta kos lawṣawət |
at ūleyt. |
sāt mān ɔ̄luŋkwə lawsuvesət |
at ūleyt. |
a^s anəl lawi |
naŋki χotal' nōm nomtŋ pati, minēn |
nanan ta kos lawsanum |
{at..} minasət tanki χāntum manelt |
an' ta ūleyt |
seməl witüp sɔraxt^a tōl'axt |
il nāŋk ɔltum s axl |
ne at rowi |
χum at rowi |
ta ūleyt |
ērīy us ti pati |
tōx ūlimanəl wīy uj pantiləŋ |
kōl kiwərt |
sēml uj pantiləŋ kōl kiwərt |

[p. 67]

sipe jakten sari ūlum xuij³²|
puŋke jaktēn sari ūlum xuij³³|
tōx xujimate |
akw mat ērtⁿ xūnteli |
χətti sāmt kastenete sūti |
sipe jakten sari ūlum sājkali |
puŋke jaktēn sari ūlum sājkali |
sem^l uj lep̄l^{əŋ} kō[ŋ]l koni palⁿ |

³² (akwa nupəl ērīy pats)

³³ kos χottal' totawən, kos alawə

kon kwāli |
w̄ȳr uj pantil^{əŋ} kōl koni palⁿ |
kon kwāli |
sisəŋ kōl sisēn jōmi |
tɔrəmⁿ tēlyum |
mān tēlyum |
χūryum nāŋk ɔn's i |
kelp lēŋxən lēŋxən χuril χāŋxi |
konsəŋ lēŋ'əŋ χuril χāŋxi |
χotal' ūlne naij sāt sām |
χolam ētpəs çulit s[ā]am³⁴ |
χotal' ūlne naij sāt sām |

[p. 69]

pusən sūnsite. |
Sūnsite, ā[w]yi kasəŋ kōl |
wormaltima |
pjy jonyən kōl wormaltima |
sawəŋ saxəp saw kōn'arən |
sawəŋ n'arap saw kōn'arən |
āyi kāsəŋ kōlⁿ |
pjy kāsəŋ kōlⁿ |
tuŋ pōjkawə |
k-nākenəl kelp lēŋxən χuril |
nāŋkēn^{əl} jola ta waŋli |
konsəŋ lēŋxən χuril |
nāŋkēn^{əl} jola ta waŋli |
w̄ȳr {uj} lēpil^{əŋ} kolⁿ lēpmaŋ {sēml uj pantil^{əŋ} kōln} |
juŋ ta s alti |
sāməŋ kōl sāmēn jōmi |
sāt tuŋmanəŋ larvə ɔn's i |
at tul'vp tul'əŋ kātəl |
pūnsite |
wor mis ne s an'e warum |

[p. 71]

liliŋ sōmi ɔ̄uməŋ tāyle |
n'č̄xsəŋ wāŋən num palⁿ māsite |
neŋlōn χ̄tal saŋəŋ pūŋke num paln |
liliŋ sōrni ɔ̄uməŋ kēnte pini |
at tul'vp tul'əŋ lāyəl |
wor mis ne s anēn wārum |
χār kōt kir n'āra |
at tul'vp tul'əŋ layəlⁿ masijaye. |
sēml uj lēpil^{əŋ} kōl koni paln kwāli |
sisəŋ kol sisēn jōmi |
akwan tēlyum sāt por^y³⁵ |
tuw-jōmi |
man' was ūltiy³⁶ |

³⁴ ɔ̄ulit sam косые глаза. ɔ̄ulit uts i

³⁵ sat por^y - sat meŋkw | por, por^y - akw s ir ūli | M. Alpin |

³⁶ надобно сейчас | утои соединились

ēla əltijane³⁷ |
 {man' lunt əltiy |
 ela əltijane} |
 man' {maŋ pɔχ χal} kisyil mařəŋəl³⁸ ēla əltijane |
 man' was, man' lunt əltiy |
 ela əltijane |
 nule χajtum sat jā waylteyt |
 ɔ̄ue χajtum sat jā waylteyt |
 χar liltum sāt kēly³⁹ pateyt |

[p. 73]

uj liltum sāt jaŋkəlman pateyt. |
 χar liltum sāt jaŋkəlman pateyt. |
 χar liltum sāt jaŋkəlma χɔli |
 sōl' jiwpa sāt sūjn pateyt⁴⁰ |
 sōl' jiwpa sāt larkan pateyt⁴¹ |
 sēml jiwpa man' mislin pateyt |
 sōl' jiwpa man' mislin χɔli |
 āyiŋ pāuł sisen jɔχti |
 p̄yin pāuł sisen jɔχti |
 āyiŋ kasəŋ kól sisn̄ jɔχteyt |
 p̄y kasəŋ kól sisn̄ jɔχtevt |
 χɔtal jɔχne sāt s̄ os jɔŋχevt |
 man' kisyil marəŋəl |
 man' kisyil sujil |
 lōu partup partəŋ kól^a kolkann |
 juw s̄ ālteyt |
 man' kisyil marəŋəl jɔŋχijanəl |
 man' kisyil sujil jɔŋχijanəl |
 ase āyi kasəŋ kól koni paln kwāleyt |
 p̄y kasəŋ kól koni paln kwālevt |

[p. 75]

nule minam sāt jā χāχteyt |
 nule minam χ[š]ət ja χaxteyt |
n'ar nāŋk əltum s̄ aχəln̄ jɔχtevt |
n'ar χɔut əltum s̄ aχəln̄ jɔχtevt |
 M. Alpin |
 Past ūjka ~ Pastər mī. |
 lēŋχn̄ χuril ūli |
 sir-sir uj χuril wārχati |

[p. 77]

Mir susne χum k.ē. |

w̄ l'ilij sərni ɔ̄umvəj ūs kótlet |
 sarnij laylup ɔ̄umvəj kól kiwərt ūnli |
 {lalylən̄} pasan num palt |
 sāt lōmtup lomtəŋ nēpak lōwinti |
 ēte lōwinti, χɔtale lōwinti |

³⁷ sat kas ane ela ta əltijane

³⁸ marəŋ - sajuŋ (> mirəŋ - | miryi)

³⁹ janjy kēly

⁴⁰ nōŋχal ɔssa - sōl' jiw

⁴¹ maŋ tarjy w[ī]ōr

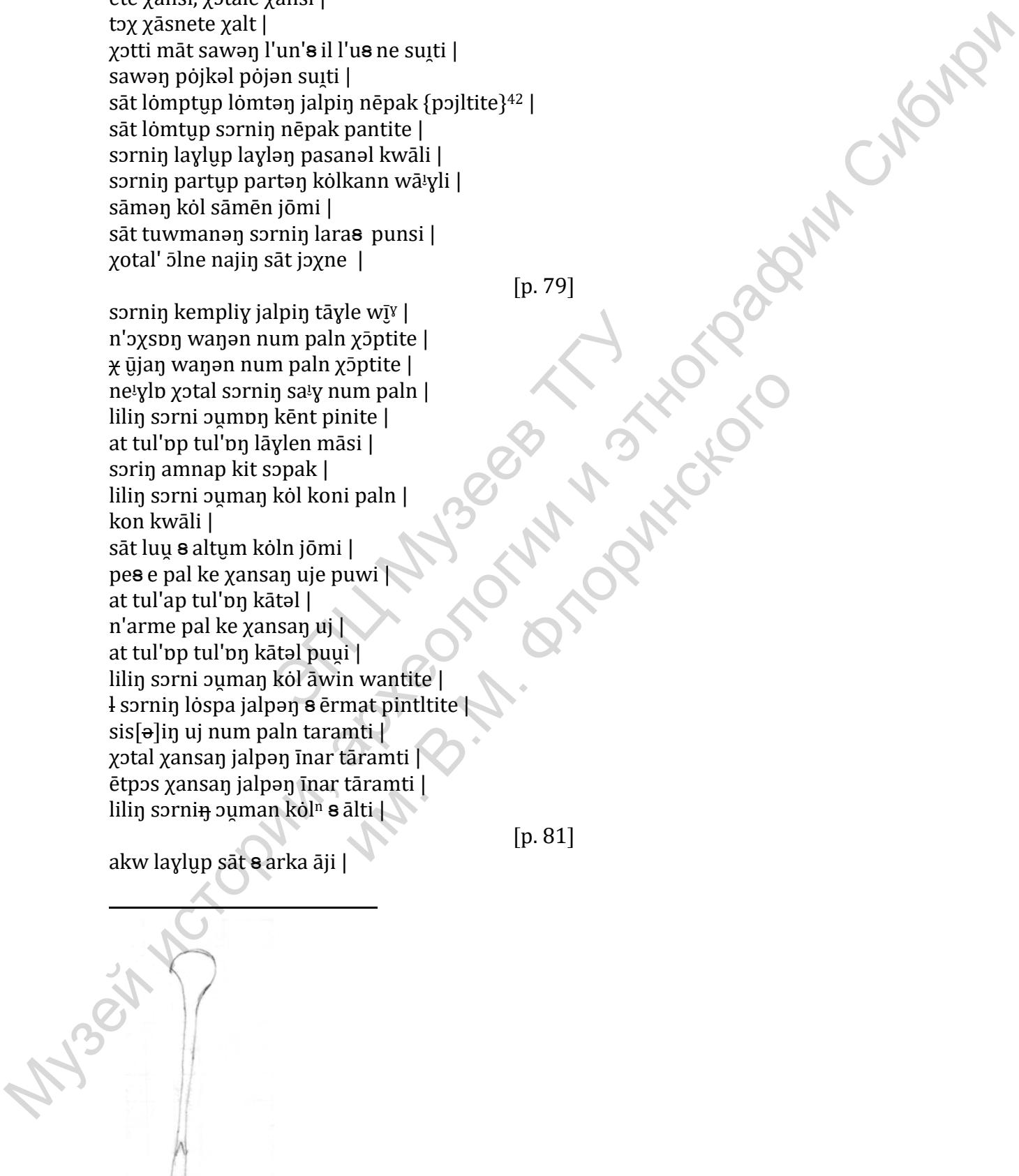
sərniј lömtup lömtəŋ nēpak lowinti |
nōtəŋ pŷ xansa xansi |
ēte xansi, xōtale xansi |
nōtəŋ āyi xansa xansi |
ēte xānsi, xōtale xānsi |
tōx xāsnete xalt |
xətti māt sawəŋ l'un's il l'uſ ne suſti |
sawəŋ pōjkəl pōjən suſti |
sāt lōmptup lōmtəŋ jalpiј nēpak {pojltite}⁴² |
sāt lōmptup sərniј nēpak pantite |
sərniј laylup layləŋ pasanəl kwāli |
sərniј partup partəŋ kōlkann wā'yli |
sāməŋ kōl sāmēn jōmi |
sāt tuwmanəŋ sərniј laraſ punsi |
xotal' ūlne naij sāt jōxne |

[p. 79]

sərniј kempliy jalpiј tāyle wīy |
n'čxsəŋ waŋən num paln xōptite |
x ūjaŋ waŋən num paln xōptite |
neiylə xōtal sərniј saŋ num paln |
liliј sərni ɔ̄uməŋ kēnt pinite |
at tul'vp tul'vŋ läylen māsi |
səriј amnap kit səpак |
liliј sərni ɔ̄uməŋ kōl koni paln |
kon kwāli |
sāt luſ ſ altum kōln jōmi |
peſ e pal ke xansaŋ uje puwi |
at tul'ap tul'vŋ kātəl |
n'arme pal ke xansaŋ uj |
at tul'vp tul'vŋ kātəl puui |
liliј sərni ɔ̄uməŋ kōl āwin wantite |
↳ sərniј lōspa jalpəŋ ſ ērmət pintltite |
sis[θ]iј uj num paln taramti |
xōtal xansaŋ jalpəŋ īnar tāramti |
ētpoſ xansaŋ jalpəŋ īnar tāramti |
liliј sərniž ɔ̄umān kōl ſ alti |

[p. 81]

akw laylup sāt ſ arka āji |

sərniј laylup sāt s arka āji |
liliј sərni ɔ̄umaj kól koni paln kwāli |
pes e pal ke χansaј luš sisn |
sərniј siraj sušəŋ kātəl⁴³ |
sərniј lunt χuril īsi |
akw pal kātetəl |
sərniј löspa jalpiј s ērmat puwi |
akw pal kātetəl |
sāt urpa jalpəŋ χəməs vte puwi |
pes e pal ke rɔ̄xuptite |
minne tul χaln laplawə |
χajtne tul χaln laplawə |
ti sāmt wormaltawəs |
toǔləŋ sāt, layləŋ sāt ūntum |
kól wormaltawəs |
toǔləŋ sāt layləŋ sāt |
sisn ɻ kól sisn pati |
pes e pal χansaј uje rōtmali |
n'arme pal χansaј uje puwi |

[p. 83]

toǔləŋ sāt layləŋ sāt ūntum kol |
kəl lōu partüp partəŋ kolkann pati |
sawəŋ saχəp saw kòn'arēn |
an'iylawə |
sawəŋ n'appp saw kòn'arēn |
an'iylawə |
toǔləŋ sāt s altum kol |
χətal jōχne sāt s os jōnχite |
kwāli kona |
sisiј kol sisn jōmi |
pes e pal ke χansaј uj sisn tāli |
sərniј lunt χuril īsi |
sāt urp^a jalpiј χəməs v |
pese pal ke χansaј uje rɔ̄xuptite |
minne tul χaln laplawə |
χajtne tul χaln laplawə |
takwi ūnlən tēpəŋ ās kotl'ēn |
liliј sərni ɔ̄uməŋ kōln jōxti |
liliј sərni ɔ̄uməŋ kōln s alti |
sərniј laylup layləŋ pasann {ūnti} |

[p. 85]

sāt lōmtüp jalpəŋ nēpak {punsi} |
sāt lōmtüp sərniј nēpak lōwinti |
nōtəŋ piy sāt χansa χansi |
nōtəŋ āyi sāt χansa χansi
M. Alpin. |

[p. 87]

Polym tɔ̄rum k.ē. (Tapəl ɔ̄jka |

⁴³ sirv̄j suš patt'jay ɔ̄n's i

māte ke jalpəŋ tūr |
tərymn sātəswəs |
wite ke jalpəŋ tūr |
tərymn sātwəs |
māte ke jalpəŋ tūr kōtl' t |
nē rōytal jalpəŋ tump |
χum rōytal jalpəŋ tump |
nē rōytal jalpəŋ tump kōtl' t |
āwte χənttal jalpəŋ tuṣman |
surme χənttal jalpəŋ tuṣ man kiwərt |
sipe jaktən sari ūlun χyji |
pūŋke jaktən sar ūlun χyji |
χuri ɔ̄ulač saylum pal' χynt̄li |
χuri saŋki saylum pal' χynt̄li |
āyi kasəŋ kōl wormaltawəs |
p̄y kasəŋ kōl wormatlawəs |
nēlm ūlil ūlilawəm |
sōp pōkal pōkawəm |
sipe jaktən sari ūlum sajkalas |

[p. 89]

pūŋke jakten sari ūlum sajkalas |
sāməŋ kōl sāmēn jōmi |
wor mis ne san'e juntum |
liliŋ sərni ɔ̄uməŋ tāyle w̄y |
nōχsaŋ waŋən num palŋ ḥōptite |
ujaŋ waŋən num palŋ mās ite |
nejylan χətəl sərniŋ saŋ num paln |
liliŋ sərni ɔ̄uməŋ kēnte pini |
at tul'ɒp tul'ɒŋ laγə[ŋ]l̄n |
wor mis ne sān'e warum |
χar k[ə]t̄ kit n'āra masijaye |
wor mis ne sān'e warum |
uj kōt kin n'ara |
at tul'ɒp tul'ɒŋ laγəl̄n masijaye |
liliŋ sərni ɔ̄uməŋ kōl koni paln {kwāli} |
sisəŋ kōl sisən jōmi |
liliŋ wōntər kit jōsa w̄y |
at tul'ɒp tul'ɒŋ laγəl̄n masijaye |
mine tul χaln laplawə |
χajtne tul χaln laplawə |

[p. 91]

āyi kasəŋ {p̄y kasəŋ} kōl sisŋ |
liliŋ wōntər kit jōal tuṣ ta pāti |
toŋləŋ sāt ūntum kōl kiwərn |
layləŋ sāt ūntum kōl kiwərn |
tuṣ ta pati |
χətal jōŋχne sat s̄ os jōnχi |
toŋləŋ sāt ūntum kōl koni paln kwāli |
lāyləŋ sāt ūntum kōl koni palb kwāli |
sisəŋ kōl sisən jōmi |
liliŋ wōntər kit jōsa māsi |

χajtne tul χaln laplawə |
minne tul χaln laplawə |
wite ke jalpəŋ tür wātan pati |
māte ke jalpəŋ tür wātan pati |
liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kolⁿ s ālti
M. Alpin |

[p. 93]

tēk ōtər kastən ē. tēkəŋ māχum-⁴⁴ |
sörniŋ witüp jalpəŋ xul'um⁴⁵ |
wōjkan witüp tēpəŋ āsnəl kwāli |
sörniŋ witüp jalpəŋ wixul'um tōl'axt |
liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kól |
liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kól kiwərt |
sipe jāktən sari ȳlum χuji |
wowta jārmak s un'in pit'i kiwərt |
wowta nuj s un'in pit'i kiwərt |
tōχ χujimate |
χuri sāŋki saylam pal'l χūntvmlite |
χuri ɔ̄ulaχ saylam pal'l χūntvmlite |
χətti najin māt' |
sawəŋ sāχip saw kón'aranēn |
pókəne sūti |
χətti māt najin māt |
sawəŋ n'arap saw kón'aranēn |
pókəne sūte |
āyi kasəŋ kól wormaltima |
piy sasəŋ kól wormaltima |

[p. 95]

āyi kasəŋ kól pójkawə |
piy kasəŋ kól pojkawe |
liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kól sāmēn jōmi |
liliŋ sörni ɔ̄umraŋ tāyle wīy |
n'čxṣraŋ waŋən num palⁿ χōptite |
ujraŋ waŋən num palⁿ māsite |
liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kēnte pini |
at tul'vp tul'vja layəlⁿ masi |
χār kōt kit n'āra |
uj kōt kit n'āra |
liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kól sisēn jōmi |
liliŋ wōntər kit jøsa māsi |
sörniŋ witüp jalpiŋ xul'um |
ɔ̄we χuml'e mini, |
wayltite |
wōjkan witüp tēpəŋ āsn pati |
wōjkan witüp tēpəŋ ās |
ɔ̄we χuml'e mini |
tōχ waŋltite |
sēml witüp tēpəŋ taŋltⁿ pati |

⁴⁴ tēkəŋ māχum - жители Тегинских юрт

⁴⁵ kasten ne jarmak tōrəl masxati | tēk ōtər t nēn kastawə χumⁿ at | kastawə |

[p. 97]

sēml witup tēpəŋ taŋt |
ɔwe χōtəl juŋ |
ta χāxtite. |
wōjkan witup teppəŋ sakwⁿ pāti |
wōjkan witup χulbəŋ sakwⁿ pāti |
wōjkan witup χulbəŋ sakw |
ɔ̄e χotəl juŋ |
tuwl'e ta χāxtite |
nule χotəl juŋ |
ta χāxtite |
āyin pāul saŋ χūl'ti |
pīyin pāul saŋ χūl'ti |
tēpəŋ sakw kōtl't |
χulbəŋ sakw kōtl't |
n'urum uj ūntum kōl |
tōt χōnti |
kōnsəŋ uj ūntum kōl |
tō χōnti |
toŋləŋ sāt saŋ atxatam |
lāyləŋ sāt saŋ atxatam |

[p. 99]

liliŋ wōntər kit jōsaye āŋxwiŋayę |
n'urum uj ūntum kōlⁿ |
juŋ s ālti |
kōnsəŋ uj ūntum kōlⁿ s alti |
χətal jōxne sāt sōs jōnxi |
n'urum uj ūntum kōl^{nəl} kon kwāli |
kōnsəŋ uj ūntum kōl^{nəl} kon kwāli |
sisəŋ kōl sisen jōmi |
liliŋ wōntər kit jōsa m[ə]asi |
χajtne tul χaln laplawe |
minne tul χaln laplawə |
wōjkan witup tēpəŋ āsⁿ pāti |
wojkan witup tēpəŋ ās χul'ti |
sōrnij witup jalpəŋ χul'uumn pāti |
liliŋ k sōrni ɔ̄umvəŋ kōlⁿ jōxti |
liliŋ sōrni ɔ̄umvəŋ kōlⁿ s ālti |
wōwta jarmak s un'in pitiⁿ ūnti |
wōwta nuj s un'in pitiⁿ ūnti
M. Alpin |

[p. 101]

lūŋ n'ōrəm ne kastən ēriy |

wōjkan witup tēpəŋ āsnəl sōsi |
w sēml witup tēpəŋ kāsūm |
sēml witup [?] χulbəŋ kāsūm |
sēml witup tēpəŋ kāsūm tōl'axt |
ne rōŋtal jalpəŋ s aχl |
χum rōŋtal jalpəŋ s aχl kiwərt |

liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kól ūnli⁴⁶ |
{li} wówta jarmak s un'iŋ pit'i kiwərt |
wówta nuj s un'iŋ pit'i kiwərt |
təχ ūnlimate |
χuri sāŋki saylam pal'l χūnt⁹li |
χuri ɔ̄ulaχ saylam pal'l χūnt⁹li |
χətti māt |
lāyləŋ sāt ūntum kól wormalima |
touɬəŋ sāt ūntum kól wormalima |
(n'elm ȳlil ȳlila |
n'elm ȳliŋ latyəl ȳliɬanem sūti |
sōp ȳliŋ latyəl ȳliɬanem sūti |
wówta jārmak s un'əŋ pit'inəl kwāli |

[p. 103]

wówta nuj sun'iŋ pit'inəl kwāli |
liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kól sāmēn jōmi |
takwi ne wārum sörniŋ kēmplip |
jalpəŋ tāy⁹le |
n'ɔ̄xsaŋ waŋən num pal⁹ χóptite |
takwi ne warum |
lōmtəŋ kērpa jōmas jārmek tōr |
sāt ātpa ātəŋ puŋk num pal⁹ pinit |
at tul'vp tul'sən lāy⁹l⁹ |
sörnuŋ āmnap kit n'āra |
at tul'vp tul'sən lāy⁹l⁹ masijaye |
liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kól koni paln kwāli |
sem̄l witup tēpəŋ kāsūm |
ɔ̄we χuml'e mini |
təχ waɬtite |
nule χuml'e mini |
təχ waɬtite |
wōjkan witup tēpəŋ āsŋ ney⁹li |
wōjkan witup χulraŋ āsŋ pāti |
wōjkan witup tēpəŋ ās alyal' juw |

[p. 105]

təχ jiŋimāte sem̄l witup tēpəŋ ta⁹tn pāti |
sem̄l witup tēpəŋ ta⁹t alyal' |
jiŋkwə pāt⁹s |
təχ jiŋimāte ker ȳsen ney⁹li |
āχw̄tas ȳsen ney⁹li |
kēr ūs kōtl't |
il jiŋpa jāŋy⁹ nāŋk saχl χōnti |
pese pal ke χansan lūŋ tot χōnti |
at tul'vp tu l'vŋ kātəl púwi:te |
sörniŋ lōspa jalpəŋ sarmatəl pinit |
ētpəs ja χansan j kā jalpəŋ īnar tarumti |

⁴⁶ liliŋ sörni ɔ̄umraŋ kól kiwərt |
wówta jarmak s un'iŋ pitit ūnli |
wówta nuj s uniŋ pit'it ūnli |

pese pal ke χansaŋ uj sise num palⁿ |
sərniŋ lunt χuril |
pese pal ke χansaŋ us sīsen īsi |
akw kātēt^{al} sərni lōspa jalpəŋ sermat | pūwi |
akw kātēt^{al} **jalpəŋ χəm** |
sərniŋ urpⁿ jalpəŋ χəmsət^l pūwi |
pese pal ke χansaŋ uje rəχuptite |
n'arme pal ke χansaŋ uje rəχuptite |

[p. 107]

kēr ūs num palⁿ laplawə |
āχ_w tas ūs num palⁿ laplawə |
tēpəŋ tāyt alyal' mini |
tarj^Y lāyəl tōwili |
kit ja tōwipn jəχti |
wōjkan witüp tēpəŋ k sak_w alyal' mini |
āyiŋ paŋlⁿ jəχti |
pi^Yeŋ paŋlⁿ jəχti |
tōuləŋ sāt ūntum kōl tōt χōnti |
āyi kasəŋ kōl tōt χōnti |
āyi kasəŋ kōlⁿ sālti |
χətəl jəχne sāt sōs jōŋxi |
tuŋl kōn kwāli |
sisj̄ sisēn jōmi |
pese pal ke χansaŋ uj sisēn tāli |
n'arme pal ke χansaŋ uj sisēn tāli |
minne tul χaln laplawə |
χajtne tul χaln laplawə |
sem^l witüp tēpəŋ kāsūm tōl'vχⁿ |
liliŋ sərni ūməŋ kōlⁿ jəχti | sālti |

A. alpin

[p. 109]

jip^Y ūjka kastən ēr^Y |
sisj̄ pāŋl sisēt |
ak^l jan^Y jiup^a jiwəŋ ur kiwrēt |
pal' jan^Y jiup^a jiwəŋ ur kiwrēt |
n'ar χōut əltym kol |
n'ar nāŋk əltym kol kiwrēt |
sipe jaktəne sari ūlum χuji |
puŋke jaktəne sari ūlum χuji |
ur jip^Y sujiŋ pal' χūntamlite |
āyi kasəŋ, kasəŋ kōl wormaltima |
pi^Y kasəŋ, kasəŋ kōl wormaltima |
pi^Y kasəŋ, kasəŋ kōlⁿ pojkawə |
sipe jaktən sari ūlum sájkali |
ur jip^Y sōwe māsi |
wor jip^Y sōwe māsi |
n'ar nāŋk əltym kōl koni paln kwali |
n'ar χōut əltym kōl koni paln kwali |
sem^l misli {jiwpa} man' misliⁿ juŋ |

āyin pāul sisn̄ pāti |
pi^yin pāul sisn̄ pāti |

[p. 111]

āyi kasən̄ kōlⁿ salti |
pi^y kasən̄ kōlⁿ salti |
wor jōwpa jip̄^y ɔ̄ra tur pūki |
p̄-χū |
ur jip̄^y ɔ̄ra tur pūki |
p̄-χū |

—
M. Alpin

[p. 113]

Uj er̄^y
Ekwa^l-ōjkai^y ɔ̄le^y |
tūr wātat ɔ̄le^y |
Kerən̄ pak_w sam {janit} kōlēn kiwərt |
tɔ̄χ ɔ̄limatēn̄ |
Numi Tɔ̄rym āsēn̄ |
tak̄usi pal wāti χ̄tal wāri |
Ēkwate lāwi: |
- χ̄os-wāti χ̄ujnemēn̄ |
N. T. āsu^u |
āsir n'ālp^d n'āləŋ wāt wārs |
part^apal' saw n'al' |
wōrtnē p̄ora^{IV} jēmtəs |
sani^ŋ tēp tē^{IV} |
ani^ŋ tēp tē^{IV} |
tāltəŋ us tāltēn̄ jōme^{IV} |
χ̄ūryum jōlp^d man' χ̄āp p̄use^{IV} |
χ̄ūruym jōlp^d man' χ̄āpēn̄ tāle^{IV} |
Wātəŋ tūr almpaln mine^{IV} |
sōp-kās ēr̄^y kāsəl mini

[p. 115]

n'elm-er̄^y kāsəl mini |
wātəŋ tūr alm palⁿ ɔ̄jka mini |
wātəŋ tūr alm palⁿ jōxti |
pārtēn pal sa^u n'al' wōrti |
jiwen pal sa^u n'al' wōrti |
χ̄ūryum jōlp^d man' χ̄āpēn̄ naluw jōmi |
χ̄ūryum jōlp^d man' χ̄āpēn̄ tāli |
wātəŋ tur alm paln̄ |
āyin pāulen ūnsi⁴⁷ |
pi^yin pāulen ūnsi |
sōp-er̄^y kāsəl ɔ̄jka ūnsi |
n'ēlm-er̄^y kāsəl ɔ̄jka ūnsi |
āyin pāulen jōxti |
pi^yin pāulen jōxti |

⁴⁷ ūnsi – juw mini | ta pal^l ūsseym c ■■ вернусь

kērəŋ pak_w sam janit k-lēn sālti |
sānəŋ tēp tē^y |
āniŋ tēp tē^y |
arγəŋ ke χūrūm χɔtal ɔli |
arγəŋ ke n'ila χɔtal ɔli |
sāniŋ tēp tē^y

[p. 117]

tāltəŋ ūs tāltēn naluu-jōmi |
χūrūm jōlp^a jōləŋ χāp pūnsi:te |
wōtəŋ tūr alm-paln ɔjka ūnsi |
n'elm ērl^y kāsəl |
sōp ērl^y kāsəl |
parten pal sau n'al' ɔjka sūnsi |
ɔul n'al'en jōxti |
χansaj sōpər paty^ylima |
wort-ōln-ōjkan wōjima |
tał-tetəl naluu-jōmi |
χūrūm jōlp^a man' χāpēn tāli |
Wōtəŋ tūr alm paln ūnsi |
āyjn pāulⁿ ūs ūnsi |
pī^yin pāulⁿ ūnsi |
n'elm ērl^y kāsəl |
sōp ērl^y kāsəl |
tāltəŋ ūs tāltēn jōxtəs

[p. 119]

kērəŋ pak_w sam janit kōlⁿ pa^y jōmi |
kērəŋ pak_w sam janit kōlⁿ pa^y sālti |
arγəŋ ke χūrūm χɔtol χɔlti |
arγəŋ ke n'ila χɔtol χɔlti |
tāltəŋ ūs tāltēn naluw jōmi |
parēn pal sau n'al' sūnsuŋkw^a |
wōtəŋ tūr alm palⁿ ɔjka ūnsi |
n'elm ērl^y kāsəl |
sōp ērl^y kāsəl |
wōtəŋ tūr alm palⁿ ūnsi |
patēn pal saw n'al' |
ɔul n'al'ⁿ jōxti |
larsin⁴⁸ punpa χansaj sōpər paty^ylima |
wort-ōln^a-ōjlan wōjima |
tałtetəl ɔjka kantmuwəs |
mōt n'aln jōxti |
sōpər paty^ylane |
wort-ōln^a-ōjkan wīnet^e |
ɔjka kantmawə |
χūrūm jōlpa jōləŋ χāpe palt

[p. 121]

naluu jōmi |

⁴⁸ larsiŋ – pune n'är

wōtəŋ tūr alm palⁿ juŋ ūnsi |
kērəŋ pakw sam janit kōlⁿ ūjka sālti |
jōli palēt kit āpsi ūnsi |
kōtl'āpsite palt jōms. |
lāwi :
am pārten pal saŋ n'al'um palt |
wort-ōln^o-ūjka χan'suulam |
akū-jōt minimen! |
kāse at mini |
sar āpsit^e palt os mini |
man' āpsit^e os wowi |
man' āpsit^e lawi |
- am at mine^ym. |
ūjka kantmuwəs. |
tāltəŋ ūs tāltēn jōmi |
tōras palit jan^y ūuta wis. |
χār n'arum janit sāyrap w̄is |
wōytəŋ tūr alm paln ūnsi |
n'elm-erl^y kasəl ūnsi

[p. 123]

sōp ērl^y kasəl ūnsi |
parten pal saŋ n'al' |
ūjka sūnsuŋkwə pa^y kwāli |
χār janit n'arum janit sāyrap |
waŋənⁿ pini^{te} |
tōras palit jan^y ūuta |
suŋ^y ɔn'site. |
ɔŋl n'al'n jōxti |
χansan pump^b səpər pat^ylima |
wort-ōln^o-ūjkan wōjima |
kitit n'al'n jōxti |
sunsi: |
n'al' āwi suntt |
wort-ōln^o-ūjka |
tōt mōkrami |
χār pās^y janit āmpe |
ta taratite. |
wort-ōln^o-ūjka kōs kwālapi |
lāylaye juŋ sōskawə⁴⁹ |
an' ūjka tuŋ ta χājti

[p. 125]

tōras palit jan^y ūtatetəl |
ta tūstite |
χār n'arum jan^y sāyrapetəl |
wort-ōln^o-ūjka āwate |
ta sāyrapite |
kātn ta pattəste! |
aχ_wsalite. |

⁴⁹ назад тер... (собакой)

n'urum uj at keŋne a^ŋχwi |
n'urum uj n'ila keŋne a^ŋχwi |
χūrūm jalp^o man' χāpen ālmtite |
kótłeŋ χāp kótlen tältit^e |
χōtəŋ tūr alm paln |
āχyŋ paŋln ūnsi |
n'urym uj ērj^y kāsəl ūnsi |
kōnsəŋ uj ērj^y kāsəl ūnsi |
n'urym uj n'ila rɔ^ŋχ |
ēla rɔŋχi |
n'urym aj at rɔ^ŋχ |
ēla rɔŋχi

[p. 127]

pāŋl sau̯ sau̯ χumite χajte^yt |
ūs sau̯ sau̯ nēte χajte^yt |
joli pale kótł' kāse χajti |
ul'pa jiw jan^y tōpalmaji |
kótł' kāse ta pōsatali^{te} ⁵⁰ |
- n'urym uj ērs ke, |
molļ manrj^y at jisən? |
an' manrj^y t^y jūwən! |
joli pale āpsite |
man' āpsite |
taŋ palte os χājti |
il'pa jiw pan^y p tōpəl |
os ta nujite (pōsatali^{te}) |
- molļ konsəŋ uj ke ērs |
molļ wowintaslu^m |
manrj^y konsəŋ uj ke ērs |
manrj^y at jisən? |
an' manrj^y t^y jisən! |
{n'urum uje} kerəŋ pakw sam janit kōlen tūləste

[p. 129]

uj at ērye |
ōjka takwi χāsite |
uj n'ila ērye |
ōjka takwi χāsite |
uj jōnyile |
takwi jōnyile |
tūr tēp sūn'il sūn'tite |
ās tēp sūn'il sūn'tite ⁵¹ |

---

alpin M.
naŋ χuripan man' χumj^y alne uj |
am n'al'umn χan'suŋlas |
- alnə uj ke χan'suŋlas |
naŋ χum at ōle^yən? |
alne uj ke χan'suŋlas |

⁵⁰ jūn^yatalite

⁵¹ pūrlite

naŋki alen! |
kasen kon puŋtmawəs. |

[p. 131]

p̄rlaxtən wārmal' (p̄tər)

Tapəst ūjka ūli. piy̥i^Y ūn'si. toχ ūlimanəl ūuju^Y | jēmtəs. jāŋk nātəs. ūjka lāwsi: |
 - maj, - lawi, - akwaŋ^Y nōt palitəl jāt ūlew. asn | ūs janlnūwuš. Kit janj^Y χāp, kit sāt tal piy̥aye |
 ūcōpitas^Y. pōra ta ne^Ysīg. ti tāltxatasət | janj^Y uj n'œul' ūsū ūjūr^Y, janj^Y ijj ūsū pōt | tāltəst. tā
 nātawet. saytn toχ patsət. | tā nātawet. χōsa man wāti nātawest | sak_w suntⁿ jōxtəst āsēn lāwi: |
 - nēn piy̥we^Y mōsχal mān pōχtēn. | pōran^{al} jōmas mān puwelen. tit, - lawi, - | tōr may Tōrum āyi
 ēkwa tit ūli. jōmsak^w | pūrlaxtēn. tuji χul sōt pōjkēn. takusi | uj sōt pōjkēn. Piy̥aye lāwe^Y: |
 - pūrlēn matər ke ūn'seyən, naŋ pūrleln | mēn tār tawen pūrlēn matər at ūn'simēn | tuji χil sōt
 tawen^{al} χun' pōjkimēn. takusi | uj sōt tawen^{al} χun' pōjkimen. |
 asēn ūjka tax nōm'si: „tax l'ulsən̄ ta

[p. 133]

lāwsı́. narı́ytaχtasət əs ta nātawət | tayt kōtl’en jɔχtəst. an’ ɔjka lāwi: |
- jɔmas mān pōχtēn. pūrlaxtēn. n’ajra | pupı́y ūnlən p̄ māt^l, wāyən pupı́y ūnlən | māt^l. tuji χul sōt
pōjken, takusi uj sōt | pōjkēn. pı́yaye lāweı́y: |
- naŋ pūrlən matər ke ən’séyən, naŋ | pūrləln. mēn tawen pūrlən matər | at ən’simen tuji χul sōt
tawen^{əl} χun’ | pōjkimen, takusi uj sōt tawen^{əl} χun’ | pōjkimen. āsēn ɔjka nōm^{əsi}: „l’ul’svı́ ta |
lāwsı́y əs!” |
Os ta narı́ytaχtasət əs ta nātawət. | wójkan witüp χulrn āsn jɔχtəst. māχum | akwaı́y wójkan n’əlpa
n’ələŋ χul sun’əl | (kasəl) ūnleı́t. āsēn ɔjka lāwəsi: „Tur | χaleu, as χaleu āken ūnlən mān
jɔχtəsən{ən} | pūrlaxten. tuji χul sōt pōkēn takusi uj | sōt pōjkēn” pı́yaye lāweı́y |
- men tuji χul sōt tawen^{əl} χun’

[p. 135]

pōjkimēn. takusi uj sōt tawen^{sl} χun' | pōjkimēn. |
āsēn ūjka nōm^{sl}si: „pupi^Yn ērtal | l'ul' + lātəŋ ta lāwsı^Y.” |
kōl j wārsət ūlmj^Ytasət. Mirⁿ akwa^Y | xul tōtawə. tēn alīslaŋkwə ti patsı^Y. | mōt nupəl jaleı^Y -
wōn'sal! os mine^Y - | - wōn'sal! tātal χāpəl juwı^Y. ta kōs | alīslası^Y, alýal' ti mineı^Y - wōnsal |
lāweı^Y: - sar, mēnki n ūnlən māmēn | jōxtimēn. wornake minimēn, wor uj os | χun' sōtli. |
ta mineı^Y. āsēn pōra kōt^l't ūnli | sēml̄ witüp tēpəŋ taytēn pateı^Y. sēml̄ | witüp χulþŋ taytēn pateı^Y.
tarı^Y lāyəl | tōwili kit jā tōwipn jōxtı^Y. āsēn lāwi |
- Torum ākwən āyi ākwən pūrlelēn | piyaye lāweı^Y |
- naŋ pūrlən matər ke ɔn'se^Yən, naŋ

[p. 137]

pūleln! mēn tawēn pūrlēn matēr | at ōn'simēn. |

Ӧs ta minuŋkwə patsı^y. Төг̑ minimatəl | Мөс үүм Ӧjka palt jöxteyt. аsēn lāwi |

- Məs xum ākin pūrlelen. pi^ya^ye | āsēn nupəl l'āwte^y. naŋ manər | ti sawit pupi^y ɔn'se^yən, akwaŋ^y
pūr- | laxtunkwə wərateyən! men pūrlən | matər at ɔn'simēn, at pūrlimēn. |

Os ta mine^yt. tapəsn jɔχteyt tanki | māneln ta jɔχte^yt. |

an' χumı́y worn ta minası́y. ta kəs | jalej̄y, joləl minam lāyləŋ uj kənse | χartum l'ōŋħe at χōntéyt. tatv̄l | pōtil juu ta jɔχtej̄y. āsēn ūjka | lāwi: |

- mol'l tont ta läweym: „pupi^{yn} | ertol l'ul' latəŋ ta lawsən. tɔrumn | ertal l'ul' latəŋ ta lawsən.

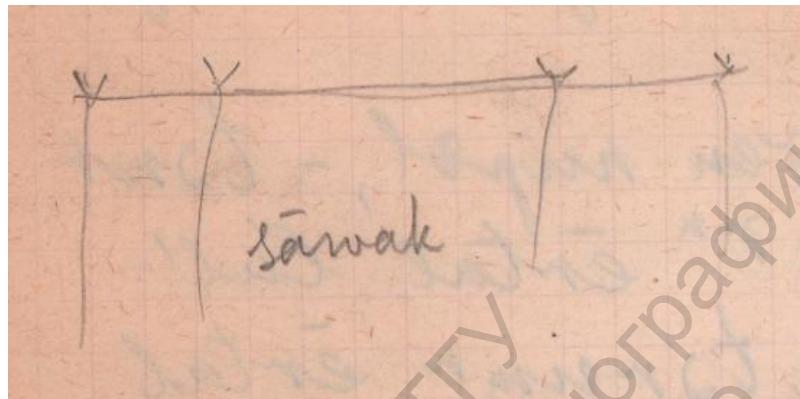
Wər uj | sōten puwwəs, wit χul sōtēn puwwəs

[p. 139]

an' ḥjka takwi ēntxa:tov, ta minov | ta lāwnə wōr uj ḥli, nōχ's ḥli, lēj'j, ḥli, wort-ōln^o-ḥjka ḥli.
Ḥjka | juw jōχti. |

- Eja, - lāwi, pīyayen nupəl, - tōnt | ta lawsūm pupi^{vn} ērtal l'ul' | lātəŋ ta lāwsēn, tōrymⁿ ērtal |
l'ul' lātəŋ ta lāwsēn. wōruu Tayle | wōruj. n'ōχ's sāu, lēj'n sāu, wōrt- | -ōln^o-ḥjka sāu.

M. Alpin
χalew ḥjka – ajas ḥjka
[p. 141]

[p. 142]

saxəl māχum (pōtər)

āst pāuł ḥli. Kit Koll ɔlej^y. Tūr ɔn'se^y | at jalantitēn, χil'tal ɔn'sitēn | saxlət ta χāχsət. Kurye^yt. tūr
patt sirəl t̄y^yl'e | juwət tūr χosit ti juw^ot, sūnsitēn. akw mat | sunsitēn tūr pattan as'naøl tuw ta χolas
| ta ɔle^y. akū χ̄tal akū χumite tur pattat^e | wraltaŋkw^a ta mini. tār pattatēn ne^yli- | pāuł. nōm^osi: -
aman χotəl jim māχum?" | pa^y kwāli χor saw sawakət wārmət | χāp wārnə χum χāp wāri, tuuł
sūnsit^e | χastal māχum tuuł tau l'autuŋkwə pats: |

- am lāwi tūr pattam juuł ta n'a^tsislum⁵², | n'a^tsilum, χottəl jum mā ɔsalt, wit | ɔsalt tur pattam
rautəslən! tauł tá l'āyti | māχum tauł nupəl^e tēlan^ol āti, at l'āyte^yt. | tuuł ult tittawə, ājtawə. tittuwəs.
aytwəs | juuł ta minas. Juuł jōχt's akū χumit^l | nupəl lāwi: |

- mēj, lāwi, tūr pattamēn ta n'atsi-

[p. 143]

slamēn, ta n'a^tsilsamēn. χottəl jōχtum | wit ɔsalt mā ɔsalt jōχumt tur patta- | mēn akwa^y rautma^{noł}.
χor warm^ot, taqni | warm^ot, alislamt akwa^y! |

akū χumit^o nōm^osi: „sar am jali^yum | man^a χurip māχum” |

Tuuł jōχti aman sōł' pāuł. χor sawak^ot | ɔle^yt. pā^y-kwāls, sōł' χastal māχum. | an'iylaxte^yt, paχa
wāre^yt. jomas tajməl | tittawə. pōtərte^yt. minuŋkw^a pāt^os | lawe^yt: |

- man ti χotəl χurmit χotəl n'ūwum- | ⁵³ te^yu. nañ taχ man n'ūquumte^yu, tūr | patta taχ sej^kwəj^{ir}
jēmti. n'aramann, | man nañ kon ul kwaleln. |

ti χotəl χürmi χotəl tur patta sej^kwəj- | ⁵⁴ ta jēmtəs. sistam jomas χotəl əls | najin χotəl əls. akw
mat sax^ol kuryuŋ- | kwə ta pats, tūr pattat. χasle^yt, kurye^yt⁵⁴ | nał sāle^yt. nōχ jōχtəs^ot, matər
wāre^yt

[p. 145]

kon matər wānawə ta wāraw^y. | akū mat ērtⁿ χottal' ti raŋnuŋkwə | ⁵⁵ pats. suł^{oł} ti χolunjkwə
pats^ot. an' | ḥjka akw mat kon kwāli pāuł kane pōrs | atim, jiw ātim. akw χumite kol nupəl | sūnsi:

⁵² s n'a^tsi -{juuł}ūri ačχil'tal ɔn'si | mōri jalne χotpa, ɔsal^y jalne χotpa бродяга

⁵³ отправился

⁵⁴ χaflevt, kurye^yt

⁵⁵ затихать про грозу

акү җумите кол жоре пата әли | кол атим, elmχolas атим. tau^l jer χāp n | өн'səs, χāp өs атим. tau
жерен^l nematər | pormas atim. |
әjku tuş pormasane pusən әle^yt ne- | matər at n'owitima | an'

M. Alpin.
[p. 147]

tar^{IV} ērj^Y (kastən ērj^Y)

tar^{IV} әli |
N. T. as |
tōrije, tōrije |
N. T. әsēn tōrum saylam |
jalpəŋ uji^Y sātwəs |
mərtim māt әli. |
χottal' әlne tōuləŋ uj lāyəŋ uj |
χən^{IV} әli |
was N. Tāse wāri tuji tōrum wāri |
N Tōrum әsē saŋ^kwəŋ tuş wāri |
Mōn'məŋ tuş wāri |
sərniŋ tōulüp sāŋ uj |
kosajanəl nupəl lāwe^yt |
sipər māχum ūnlən mān |
tēpe ke sun'ij mān |
wite ke sun'ij mān |
minne pōra jēmtəs |
tarj^Y lāwi |
sipər māχum ūnlən mān

[p. 149]

tēpē ke sun'ij mān |
wite ke sun'ij mān |
minne pōra jēmtəs |
tarj^Y tɔχ lāwi |
tar^{IV} tī lāwi |
mine tul χaln χāŋχi |
χajte tul χaln χāŋχi |
sipər māχum ūnlən man jɔxti |
saŋ^kwli piləŋ jāŋ^Y n'ārⁿ īsi |
n'al māχw janit janj^Y sak^kwli pil |
tēy |
tɔχ әlimate m |
mərtim mānəl muŋi tōti |
pit'i wāruŋkwə pati |
kērəŋ ke kit muŋi pini |
kērəŋ ke χūrum muŋi pini |
saŋ^kwli piləŋ n'āre^{nəl} tilamli |
kērəŋ ke χūrum muŋjane |
pit'ijan^l χul'jane |
tau jalnete sis

[p. 151]

wərt-әlne-әjka jɔxti |

kērəŋ ke χūrūm muŋi |
wōrt-ōlne őjka juŋ tēwət |
pititen jɔxti |
ta kōs kins̄ane |
at χəut̄ane |
wayte, wōrt-ōlne-őjkan ta tajwəst |
wōrt-ōlne őjka ēlmχolasn waŋltawə |
tar^v wōrt-ōlne-őjkan waŋltim kolⁿ |
tuŋ kāstawə |
wort őlne őjka ūnlən kōlən |
tar^v tuŋ-sālti |
wōrt őln^v-őjka tōt ta χəntite |
muŋlane tajim nūre |
tōt ta w̄yte |
n'ell na |
t wōrt-őln^e-őjka n'ole |
takwi n'olēt^{al} nāχwit^e |
wōrt-őln^e-őjka sami^v |
n'olēt^{al} nāχwit^e |

[p. 153]

an' n'āuramane molļ tajim nūr |
yuŋ ta w̄yte |
wōrt-őln^e-őjka eti palt ūnlən |
tūr-tēp tāyləŋ sān |
ta rauktite |
wōrt-őln^e-őjka eli palt ūnlən |
ās tep tāyləŋ sān |
ta rauktite

—
M. Alpin

[p. 155]

samas jāpəl kasatawə |
uj jik_{wn}ə pərat, pupiŋ jik_{wn}ə pərat kastawə

šamaš (чемаши)   japl (Марем. St.)

[p. 156]

N'ila kātüp japəl {kastər} ēr^v |
{kit wil'tüp wil'təŋ jāpəl |
n'ila kātüp katəŋ jāpəl}
Wōjkan witüp tēpəŋ āsnəl sōsi |
Wōjkan witüp χuləŋ āsnəl sōsi |
sēml witüp tēpəŋ sāmas |
sēml witüp χuləŋ sāmas tal'axt |
ak^tjiwp^d jan^v ur |
sēml jiwp^d jan^v ur kiwərt |
n'ar χōut əltum kəl |
n'ar nāŋk əltum kəl kiwərt |
sipe jaktən sarı ūlum χuji |
puŋke jaktən sarı ūlum χuji |

töt χujimate |
ur u'si saylam pal' χūntamli |
wør u'si saylam pal' χūntamli |
wōjkan witup tēpəŋ sak_{wt} |
toułəŋ sāt ūntum kəl wərmaltima |
lāyləŋ sāt ūntum kəl wərmaltima |
sawəŋ saχəp saŋ {χūrūm} kōnarūm |
tuŋ pōjkenem suŋti |
sawəŋ n'ārop χūrūm kōnarūm

[p. 157]

tuŋ pōkənem t suŋti |
sipe jaktən sarı ūlum sājkal^v |
puŋke jaktən sarı ūlum sājkal^v |
n'ar nāŋk əltum kəl sāmēn jōmi |
n'ar χōut əltum kəl sāmēn jōmi |
ur misne san'e jūntum |
liliŋ sərnī əsumoŋ tāyle |
n'əχsəŋ waŋən num palⁿ χōptite |
ŋjəŋ waŋən num palⁿ χōptite |
sāt atpa atəŋ puŋk num palⁿ pinite |
semł uj supaŋ kente |
wıŋr uj jəmas kente pini |
at tul'ɒp tul'ɒŋ lāyəlⁿ |
wør mis'ne san'e jūntum |
uj kōt kit n'āra masi |
χar kōt kit n'āra masi |
n'ar naŋk əltum kəl |
koni palⁿ kwāli |
n'ar χōut əltum kəl |
koni palⁿ kwāli

[p. 159]

semł witup tēpəŋ sāmas |
semł witup χuləŋ sāmas |
əwe χuml'e mini |
təχ waŋltite |
nule χuml'e mini |
təχ waŋltite. |
wōjkan witup trpəŋ āsn pāti |
əwe χuml'e mini |
təχ waŋltite. |
nule χuml'e mini |
təχ waŋltite. |
semł witup tēpəŋ taŋtn pāti |
semł witup χuləŋ taŋtn pāti |
tār^v lāyəl kit jā təwipⁿ jəxti |
tēpəŋ sakw əwe t χotəl juŋ |
tuwl'e kōjite |
nule χotəl juŋ |
tuwl'e kōjite |
təχ minimate |

аяң paŋlⁿ jəχti |

[p. 161]

toŋləŋ sāt ūntum kol |
tət χōnti |
ayŋ pāŋl, p̄iŋŋ pāŋl |
toŋləŋ sāt ūntum kol |
tət χōnti |
p̄iŋ kāsəŋ kolⁿ sālti |
āyi kāsəŋ kolⁿ sālti |
kit wiltp^p wil'təŋ jāpəl salti |
n'ila kātup kā'təŋ jāpəl salti |
χətəl jōχnə χūrym sos jōŋχi |
χətəl jōχnə n'ila sos jōŋχi |
āyi kāsəŋ kol koni palⁿ kwāli |
p̄iŋ kāsəŋ kol koni palⁿ kwāli |
sēml̄ wityp tēpəŋ sāmas |
tal'χēn mini |
n'ar naŋ əltum kəlⁿ sālti |
n'ar χōut əltum kəlⁿ sālti |

M. Alpin

[p. 163]

HET

[p. 165-191]

jikwuŋkwə patsıŋ χəsa man wat'i | jiksıŋ ta sajkalas. ta kit n'aŋram | jikwsıŋ, jikwsıŋ tuŋki |
Mir Susne χum sajkalam χūrite ki ta | kit n'aŋram χuril noŋχ sajkalas. |

M. Alpin

[p. 193]

wərt əln^o-ōjka χansaŋ luwəŋ χumⁿ n'aŋlawə |
N. T. ase pil nusa tuŋ wāri |
wər lōpta χolil jōmi |
ur lōpta χolil jōmi |
kit uj əsitıŋ jēmti |
χūrym uj əsitıŋ jēmti |
serıŋ wər sāmn jōmi |
χar n'ol χantal pal'saxəl kinsi |
uj n'ol χantal pal'saxəl kinsi |
təχ jōmimate |
χətəl rēyəŋ suj wāta χōnti |
sipe jaktən sari ūlum χuji |
puŋke jaktən sari ūlum χuji |
akū pal katla pall |
sat lōmtyp lōmtəŋ ḥosma pini |
akū pal katla pall |
sat lōmtyp lōmtəŋ lēpta χārti |
akw pal sēŋŋ palel χuji |
sipe jaktən sari ūlum χuji |

akw pal sēn^y palel

[p. 195]

najij sāt sam janitəl atintaqti |
narəŋ lātəŋ lāwne {χum} ātinti |
l'ul' lātəŋ lāwne χum ātinti. |
akw pal sōw pale (sam) |
sipe jaktən sari ȳlum χuji |
akw pal sōu pale |
narəŋ lātəŋ lāwne nē ātinti |
l'ul' lātəŋ lāwne χum atimti |
akw pal aŋkwal pale |
nē n'uli n'ultne χūntalāli |
χum n'uli n'ultne χūntalāli |
{təχ χujimate}
n'anra turpa turəŋ saχəl χasmati |
wāχəŋ turpa turəŋ saχəl mirati |
sipe jaktən sari ȳlum kwālāpi |
uj χūrūm patil pōr^yi |
n'urum uj tānəŋ pōr^ye (корпус) |
juwl'e joŋχtite |
sēm^l luwəŋ χumⁿ n'aŋlawə

[p. 196]

¶ sisi joŋχi, sylintaŋkwə pati |
N. T. āsym. χūlēln! |
nōl^pl nērpəŋ puŋkp^a akw uj alasum |
puŋke naŋən rēŋəslum |
luŋ lāyəl taŋapan saχləŋ mā tāraten! |
luŋ lāyəl taŋapan wāŋχan mā tāraten! |
n'urum uj tanəŋ pōrχe juwl'e joŋχtite |
sēm^l luwəŋ χum |
χūrūm jiŋ artym saj |
juŋ χul'ti |
os ta jōmi. |
təχ jōmimate |
χētəl rēŋəŋ suj wāta χōnti |
sipe jaktən sari ȳlum χuji |
akw kat kotla palel |
sāt lōmtüp lōmtəŋ əsma pini |
akw pal katla palel |
sāt lōmtüp lēpt lōmtəŋ lēpta χārti |
ākw pal sēn^y pall |
najij sat sām {jowtəl} ne n'uli n'ultne ātinti

[p. 197]

łek^š pal' ухо
n'ōti pāl' чаща
χərəm luŋ лошадь
jōnyen luŋ кость
ȳliŋlap колыбельна
akw pal sēn^y pale |

sipe jaktən sari үlum χuji |
akw pal sōw pale |
sipe joktən sari үlum χuji |
akw pal sōw pale |
ne n'uli n'ultnə sunsıyli |
χum n'uli n'ultnə sunsıyli |
akw pal aŋkwal pale sipe jaktən sari | үlum χuji |
akw pal aŋkwal pale najiŋ sat sam janitəl |
ne n'uli n'ultnə χynteli |
χum n'uli n'ultnə χyntalali |
n'aŋra saχəl turəŋ sujil mināti |
waχəŋ saχəl turəŋ sujil mināti |
uj χūrūm patil kwalāpi |
uj χūrūm palitenəl juwl'e jōŋχi |
χansan luwəŋ χum n'aŋlawə |
N. T. āsym, χuleln! |
окончсни стр 174 и дом и?????

[p. 198]

I'am watne ē. |
tān warne ē
nəs χum məjt |
ajas t (məjt) erəy |
Rattija mis ne үliyłp |
χətəl ē ētpəso |
mā untum Muŋkes |

E. P. mərtne mān |
Patum pirwa l'ul'it ɔtər |

sak_wal'ak |
lēŋχn |
səl'si |
saŋki |
n'altup |
wotəŋ tūr |
kuk kuk |
Tarjy |
sul'si |
jiply ɔjka

[форзац-1]

m. s. ē |
tek ə. |
t p. ej. |
~~luu n'əron əku~~ |
soraxt^y-toləχ m erm |

Хəsumow Iwan Осипович.

us χərūm paul

Pa Lɔrəm us pāuləŋ ējka wāyte

tār^{IV} |

luu n'urəm ēk_{wa} |
lōwja χum

[форзац-2]

Музей истории, археологии и этнографии Сибири
ЭПЦ Музеев ТГУ
им. В.М. Флоринского